

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο (Οι γεωργικές επιχειρήσεις σήμερα)

Επιχείρηση είναι η οργανωμένη & συστηματική προσπάθεια του ατόμου ή των ατόμων να παράγουν & να πωλούν αγαθά & υπηρεσίες που ικανοποιούν τις ανάγκες & τις επιθυμίες του ανθρώπου & της κοινωνίας , με ανταμοιβή το κέρδος .

Μορφές επιχειρηματικής δραστηριότητας στον αγροτικό χώρο

- (α) Γεωργική Επιχείρηση (χρησιμοποίηση σε μεγάλο βαθμό κεφαλαίου & εργασίας)
- (β) Γεωργική Εκμετάλλευση (χρήση σε μικρό βαθμό κεφαλαίου & αποκλειστική εργασία των μελών της οικογένειας)
- (γ) Γεωργικός Συνεταιρισμός (συνεργασία παραγωγών για την επίτευξη ενός κοινού στόχου)

Ρόλος επιχειρηματικής δραστηριότητας στον αγροτικό χώρο

- (α) κάλυψη αναγκών διατροφής , ένδυσης , τουρισμού
- (β) εφοδιασμός δευτερογενούς τομέα με πρώτες ύλες
- (γ) βάση για την επεξεργασία , μεταποίηση & εμπορία γεωργικών προϊόντων (δυνατότητα για απασχόληση & επιπρόσθετα εισοδήματα)
- (δ) συμβολή στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της χώρας μέσω των εξαγωγών
- (ε) παραμονή πληθυσμού στην ύπαιθρο , διατήρηση ισορροπίας φυσικού περιβάλλοντος & προστασία του

Χαρακτηριστικά Ελλήνων Γεωργών (αρνητικά & θετικά)

- (α) Περιορισμένες υποδομές (π.χ. οδικό δίκτυο)
- (β) Μεγάλες αποστάσεις
- (γ) Δύσβατες περιοχές
- (δ) Γεωγραφική απομόνωση
- (ε) Περιορισμένες κοινωνικές υπηρεσίες
- (ς) Περιορισμένη ή & ανύπαρκτη ρύπανση
- (η) Διαπροσωπικές σχέσεις
- (θ) Αναλλοίωτο φυσικό περιβάλλον

Εξέλιξη της Γεωργίας στις ανεπτυγμένες οικονομίες

- (α) Μετατόπιση από την ποσότητα στην ποιότητα (από την παραγωγή μεγάλων ποσοτήτων αγροτικών προϊόντων σε παραγωγή προϊόντων υψηλών προδιαγραφών & υψηλής προστιθέμενης αξίας σύμφωνα με τις επιθυμίες των καταναλωτών)
- (β) Μικρή ποσοστιαία συμβολή στη διαμόρφωση του εθνικού πλούτου , δηλαδή του Α.Ε.Π. (Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος)
- (γ) Για την Ελλάδα αποτελεί ένα σημαντικό τμήμα της οικονομίας , αφού απασχολεί υψηλό ποσοστό (~16%) του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της χώρας .

Λόγοι φθίνουσας συμβολής της Γεωργικής Οικονομίας στο Α.Ε.Π.

- (α) Ανάπτυξη δευτερογενούς & τριτογενούς τομέα της ελληνικής οικονομίας (βιομηχανία , εμπόριο , κατασκευές , υπηρεσίες)
- (β) Περιορισμένη ή μηδαμινή αύξηση της προστιθέμενης αξίας του πρωτογενούς τομέα .

Τα σημαντικότερα προβλήματα της ελληνικής γεωργίας

- (α) Προβλήματα εδάφους – κλίματος (αρδευόμενο – ξηρικό , ορεινό – πεδινό κ.λπ. σε συνδυασμό με εύρος κλίματος & φυσικών φαινομένων)
 - (β) Εγγειοδιαρθρωτικά
 - ✓ Μεγάλος αριθμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων με μικρό στρεμματικό μέγεθος (817000 – 44 στρέμματα)
 - ✓ Πολυτεμαχισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων (μέση γεωργική εκμετάλλευση 6 – 7 αγροτεμάχια)
 - ✓ Μικρό ποσοστό αρδευόμενων εκτάσεων (33%)
 - ✓ Ανεπαρκής υποδομή αγροτικού χώρου (π.χ. αγροτικοί δρόμοι)
 - (γ) Τεχνολογικά (ξεπερασμένος τεχνολογικός εξοπλισμός)
 - (δ) Κοινωνικά
 - ✓ Μεγάλος μέσος όρος ηλικίας Ελλήνων παραγωγών (> 55 ετών)
 - ✓ Χαμηλό εκπαιδευτικό & μορφωτικό επίπεδο Ελλήνων αρχηγών – γεωργών
- => (α) Αδυναμία επιλογής των πλέον προσοδοφόρων κλάδων παραγωγής
- (β) Εμμονή σε παρωχημένες τεχνικές , κοινωνικές αντιλήψεις & συνήθειες
 - (γ) Απόκτηση μη ικανοποιητικού εισοδήματος

(ε) Οικονομικά

- ✓ Δυσλειτουργίες εσωτερικής αγοράς
- ✓ Χαμηλή παραγωγικότητα συντελεστών παραγωγής
- ✓ Περιορισμένα ίδια κεφάλαια αγροτών κατά την ίδρυση & λειτουργία των μονάδων τους

Αποτελέσματα προβλημάτων ελληνικής γεωργίας

(α) Χαμηλό εισόδημα γεωργού – παραγωγού

(β) Υψηλό κόστος παραγωγής

(γ) Μείωση ανταγωνιστικότητας των παραδοσιακών γεωργικών επιχειρήσεων

Προϋποθέσεις για ευνοϊκές προοπτικές της ελληνικής γεωργίας

- ✓ Αξιοποίηση ποικιλίας κλιματικών & εδαφικών συνθηκών
- ✓ Ενδυνάμωση του ρόλου των νέων γεωργών
- ✓ Ανάπτυξη βιολογικής γεωργίας
- ✓ Ανάπτυξη δραστηριοτήτων συμπληρωματικού εισοδήματος (αγροτουρισμός κ.λπ.)
- ✓ Προετοιμασία για αξιοποίηση της αυξημένης ζήτησης μεσογειακών προϊόντων (μεσογειακή διατροφή)
- ✓ Επαγγελματική κατάρτιση νέων αγροτών
- ✓ Αύξηση παραγωγής προϊόντων ποιότητας
- ✓ Αποτελεσματική τυποποίηση , μεταποίηση & εμπορία αγροτικών προϊόντων .

Ταξινόμηση σύγχρονων γεωργικών επιχειρήσεων (ανάλογα με τον τομέα παραγωγής)

(α) Επιχειρήσεις πρωτογενούς τομέα παραγωγής (παράγουν γεωργικά προϊόντα φυτικής ή ζωικής προέλευσης – σιτηρά , βαμβάκι , ελιές , γάλα , κρέας κ.λπ.)

(β) Επιχειρήσεις δευτερογενούς τομέα παραγωγής (μεταποίηση , τυποποίηση & συσκευασία γεωργικών προϊόντων πρωτογενούς τομέα – βιομηχανίες ζυμαρικών , βιομηχανίες γάλακτος , βιομηχανίες χυμών κ.λπ.)

(γ) Επιχειρήσεις τριτογενούς τομέα παραγωγής (εμπορία προϊόντων γεωργικών επιχειρήσεων πρωτογενούς & δευτερογενούς τομέα – χονδρεμπορικές επιχειρήσεις κηπευτικών , φρούτων , κρεάτων , supermarkets κ.λπ.) .

Επιμέρους διάκριση σύγχρονων γεωργικών επιχειρήσεων

- (α) Επιχειρήσεις που παράγουν πρώτες ύλες για τις επιχειρήσεις του πρωτογενούς τομέα (βιομηχανίες παραγωγής φυτοφαρμάκων , λιπασμάτων , ζωοτροφών κ.λπ.)
- (β) Επιχειρήσεις εμπορίας γεωργικών εφοδίων (λιπάσματα φυτοφάρμακα , σπόροι κ.λπ.)
- (γ) Επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών (παροχής γεωτεχνικών συμβουλών , κτηνιατρικής περίθαλψης , μεταφοράς προϊόντων , αγροτουρισμού , εκπόνησης μελετών κ.λπ.) .

Γεωργικές επιχειρήσεις του ίδιου τομέα παραγωγής

- (α) Γεωργικές επιχειρήσεις του πρωτογενούς τομέα παράγουν προϊόντα που χρησιμοποιούνται ως πρώτες ύλες από άλλες γεωργικές επιχειρήσεις του πρωτογενούς τομέα (π.χ. επιχειρήσεις που παράγουν χόρτο μηδικής , το οποίο πωλείται σε άλλες επιχειρήσεις που εκτρέφουν ζώα κ.λπ.)
- (β) Γεωργικές επιχειρήσεις του δευτερογενούς τομέα των οποίων τα προϊόντα τα επεξεργάζονται σε επόμενο στάδιο άλλες επιχειρήσεις του δευτερογενούς τομέα (π.χ. η επεξεργασία βαμβακιού γίνεται σε μονάδες εκκοκκιστηρίων . Κατόπιν οι κλωστοϋφαντουργικές επιχειρήσεις μεταποιούν τις ίνες σε υφάσματα , τα οποία επεξεργάζονται τελικά οι βιομηχανίες ενδυμάτων) .
- (γ) Γεωργικές επιχειρήσεις του τριτογενούς τομέα που διακινούν γεωργικά προϊόντα σε άλλες επιχειρήσεις του ίδιου τομέα (π.χ. χονδρεμπορικές επιχειρήσεις που πωλούν γεωργικά προϊόντα σε επιχειρήσεις λιανεμπορίου) .
- (δ) Επιχειρήσεις « κάθετης ολοκλήρωσης » . Η ίδια επιχείρηση αναλαμβάνει τα στάδια παραγωγής , επεξεργασίας , μεταποίησης - τυποποίησης & εμπορίας αγροτικών προϊόντων (π.χ. εκτροφή πτηνών – σφαγή , τυποποίηση – συσκευασία τους , διανομή των σε σημεία πώλησης) .

Βασικά χαρακτηριστικά των σύγχρονων γεωργικών επιχειρήσεων

- (α) Το μέγεθος
- (β) Η παραγωγική εξειδίκευση (η συμμετοχή των διαφόρων κλάδων παραγωγής στη συνολική αξία παραγωγής της επιχείρησης ή στο ακαθάριστο κέρδος της) .

Κριτήρια εκτίμησης του μεγέθους των γεωργικών επιχειρήσεων

- (α) Η χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση (Χ.Γ.Ε.) (σε στρέμματα)
- (β) Ο αριθμός των παραγωγικών ζώων (σε ζωικές μονάδες)
- (γ) Το οικονομικό μέγεθος με βάση το ακαθάριστο κέρδος

(δ) Η αξία του επενδυμένου κεφαλαίου των επιχειρήσεων

(ε) Η απασχόληση μετρούμενη σε ετήσιες μονάδες εργασίας (280 ημερομίσθια)

Κριτήρια διάκρισης των προϊόντων των σύγχρονων γεωργικών επιχειρήσεων & οι κατηγορίες τους

(α) Η προέλευσή τους

- ✓ Φυτικά (π.χ. φρούτα , λαχανικά)
- ✓ Ζωικά (π.χ. κρέας , γάλα , αυγά , ψάρια)

(β) Ο τρόπος παραγωγής τους

- ✓ Προϊόντα συμβατικής καλλιέργειας & εκτροφής (χρήση λιπασμάτων , φυτοφαρμάκων κ.λπ.)
- ✓ Προϊόντα βιολογικής καλλιέργειας & εκτροφής (χωρίς τη χρήση χημικών σκευασμάτων)

(γ) Ο βαθμός ανθεκτικότητάς τους

- ✓ Ευπαθή προϊόντα (νωπό κρέας , νωπό γάλα , φρούτα , λαχανικά)
- ✓ Διατηρήσιμα προϊόντα (σιτηρά , όσπρια , ρύζι , ζυμαρικά , κατεψυγμένα , τυριά)

(δ) Η μορφή κατανάλωσής τους

- ✓ Νωπά (π.χ. φρούτα , λαχανικά , αυγά , κρέας , ψάρι)
- ✓ Μεταποιημένα (π.χ. ζάχαρη , κρασί , ψωμί , ελαιόλαδο , τυριά , μαρμελάδες , αλλαντικά κ.λπ.)

(ε) Ο φορέας μεταποίησής τους

- ✓ Προϊόντα βιομηχανικής παραγωγής (π.χ. ζάχαρη , χυμοί , κονσέρβες κ.λπ.)
- ✓ Προϊόντα βιοτεχνικής παραγωγής (π.χ. παστεριωμένο γάλα , προϊόντα Π.Ο.Π. , προϊόντα Π.Γ.Ε.)
- ✓ Προϊόντα οικοτεχνικής δραστηριότητας (π.χ. μαρμελάδες , γλυκά κουταλιού , προϊόντα ζύμης , ζαχαροπλαστικής κ.λπ.)

Υπηρεσίες Σύγχρονων Γεωργικών Επιχειρήσεων

Δραστηριότητες που συνδέονται με το γεωργικό ή αγροτικό περιβάλλον & αποσκοπούν στην ικανοποίηση αναγκών ή επιθυμιών των ανθρώπων που επισκέπτονται τις αγροτικές περιοχές σχετιζόμενες με την προστασία του αυτού (π.χ. αγροτουρισμός)

Αβεβαιότητα & Κίνδυνοι στις γεωργικές δραστηριότητες

Αβεβαιότητα

Είναι σύμφυτη με το επιχειρηματικό πνεύμα , γιατί είναι πολύ δύσκολο ή & αδύνατο να προβλεφθούν με ακρίβεια οι συνθήκες που πρόκειται να επικρατήσουν στο μέλλον (π.χ. πρόβλεψη τιμών πώλησης προϊόντων)

Κίνδυνοι

- ✓ Καιρικές συνθήκες
- ✓ Αοθένειες καλλιεργούμενων φυτών & εκτρεφόμενων ζώων

Βασικά θέματα ηθικής, κοινωνικής & περιβαλλοντικής ευθύνης Σ.Γ.Ε.

- ✓ Η διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας κάποιων περιοχών (π.χ. ρύπανση , μόλυνση , απόβλητα , ανατροπή βιοποικιλότητας , αλλοίωση τοπίου κ.λπ.)
- ✓ Η συνειδητή παραγωγή προϊόντων με προβληματικές ή & επιβλαβείς πρώτες ύλες , καθώς & η υπέρβαση κανόνων & προδιαγραφών , που καταστρατηγούν τη θέληση των καταναλωτών για παραγωγή προϊόντων υγιεινών & ασφαλών
- ✓ Η αναγκασία σε πολλές περιπτώσεις αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων , η οποία μπορεί να επιφέρει μειώσεις στον αριθμό των εργαζομένων , μειώσεις στις αποδοχές τους , διακοπή λειτουργίας & μαζικές απολύσεις κ.λπ.
- ✓ Η έλλειψη σεβασμού της ιδιωτικής ζωής των εργαζομένων & οι διακρίσεις & οι κάθε είδους παρενοχλήσεις
- ✓ Η διαφθορά & οι δωροδοκίες
- ✓ Η καταχρηστική επιβολή της επιχειρηματικής ισχύος , είτε στην αγορά είτε στην πολιτική & κοινωνική ζωή .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο- Οικονομικές έννοιες για γεωργικές επιχειρήσεις

Αποτελεσματική ζήτηση

Η επιθυμία για την απόκτηση ενός συγκεκριμένου προϊόντος & η ικανότητα διάθεσης του χρηματικού ποσού που απαιτείται για την αγορά του .

Χρησιμότητα

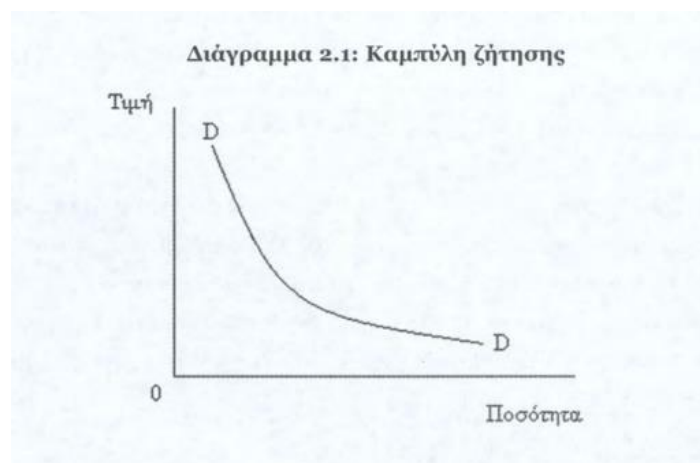
Ικανοποίηση . Μόνο αγαθά & υπηρεσίες που έχουν την ιδιότητα να προσφέρουν ικανοποίηση , έχουν ζήτηση στην αγορά .

Νόμος της φθίνουσας χρησιμότητας

Όσο αυξάνεται η κατανάλωση ενός συγκεκριμένου προϊόντος , κάθε επόμενη μονάδα του προϊόντος αυτού προσφέρει μικρότερη χρησιμότητα – ικανοποίηση από την προηγούμενη μονάδα .

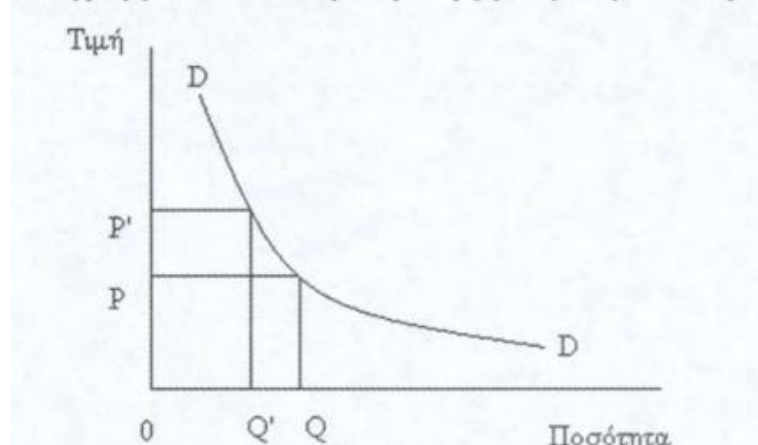
Νόμος της ζήτησης

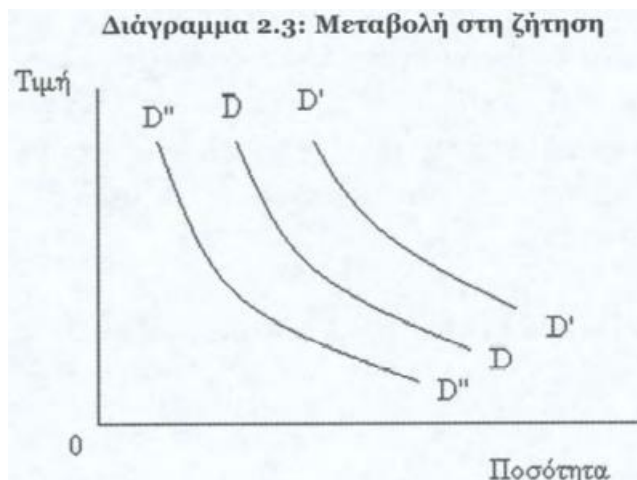
Η τιμή ενός αγαθού & η ζητούμενη ποσότητά του μεταβάλλονται αντιστρόφως ανάλογα .

Μεταβολή στη ζητούμενη ποσότητα

Διάγραμμα 2.2: Μεταβολή στη ζητούμενη ποσότητα

Μεταβολή στη ζήτηση**Ελαστικότητα ζήτησης**

Μετράει την αντίδραση της ζητούμενης ποσότητας στις μεταβολές της τιμής .

$$\text{Ελαστικότητα της ζήτησης (e)} = \frac{\% \Delta Q_D}{\% \Delta P}$$

όπου:

$\% \Delta Q_D$ = ποσοστιαία μεταβολή στη ζητούμενη ποσότητα

$\% \Delta P$ = ποσοστιαία μεταβολή στην τιμή

Η τιμή της ελαστικότητας ζήτησης έχει πάντα αρνητικό πρόσημο , δεδομένου ότι η τιμή & η ζητούμενη ποσότητα μεταβάλλονται αντίστροφα .

- ✓ Ανελαστική ζήτηση : όταν η απόλυτη τιμή της ελαστικότητας ζήτησης είναι < 1 .
- ✓ Ελαστική ζήτηση : όταν η απόλυτη τιμή της ελαστικότητας ζήτησης είναι ≥ 1 .

Η ελαστικότητα ζήτησης παίζει ουσιαστικό ρόλο στη διαμόρφωση των συνολικών εσόδων μιας επιχείρησης , δηλαδή στο πώς μια μεταβολή στην τιμή του προϊόντος επηρεάζει τα συνολικά έσοδα της επιχείρησης .

Πίνακας 2.3: Ελαστικότητα ζήτησης, τιμές και έσοδα επιχείρησης

Ελαστικότητα Ζήτησης	Τιμή	Συνολικά Έσοδα
$e < 1$ (ανελαστική ζήτηση)	Αύξηση	Αύξηση
$e < 1$ (ανελαστική ζήτηση)	Μείωση	Μείωση
$e > 1$ (ελαστική ζήτηση)	Αύξηση	Μείωση
$e > 1$ (ελαστική ζήτηση)	Μείωση	Αύξηση
$e = 1$	Αύξηση ή Μείωση	Σταθερά (καμιά επίδραση)

Παράγοντες που επηρεάζουν την ελαστικότητα ζήτησης

- ✓ Η διαθεσιμότητα υποκατάστατων προϊόντων (ανάλογα)
- ✓ Το ποσοστό εισοδήματος που δαπανάται στο προϊόν (ανάλογα)
- ✓ Ο αριθμός χρήσεων του προϊόντος (αντιστρόφως ανάλογα)
- ✓ Η αναγκαιότητα του προϊόντος (αντιστρόφως ανάλογα)
- ✓ Η εξάρτηση & η συνήθεια (αντιστρόφως ανάλογα)

Εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης

Μετράει την « αντίδραση » της ζητούμενης ποσότητας ενός αγαθού στις μεταβολές του εισοδήματος .

$$\text{Εισοδηματική Ελαστικότητα} = \frac{\% \Delta Q_D}{\% \Delta Y}$$

Όπου:
 $\% \Delta Q_D$ = ποσοστιαία μεταβολή στη ζητούμενη ποσότητα
 $\% \Delta Y$ = ποσοστιαία μεταβολή στο εισόδημα

- ✓ Συνήθως είναι θετική .
- ✓ Για κάποια αγαθά είναι αρνητική (αυξανόμενου του εισοδήματος , έχουμε μείωση της ζήτησης για τα αγαθά αυτά – « κατώτερα αγαθά » , π.χ. ψωμί , ρύζι , πατάτες)

Σταυροειδής ελαστικότητα ζήτησης

Μετράει την « αντίδραση » της ζητούμενης ποσότητας ενός αγαθού στις μεταβολές της τιμής ενός άλλου αγαθού .

$$\text{Σταυροειδής ελαστικότητα της ζήτησης} = \frac{\% \Delta Q_{DA}}{\% \Delta P_B} ,$$

όπου:
 $\% \Delta Q_{DA}$ = ποσοστιαία μεταβολή στη ζητούμενη ποσότητα του αγαθού Α
 $\% \Delta P_B$ = ποσοστιαία μεταβολή στην τιμή του αγαθού Β

- ✓ Θετική → Υποκατάστατα (ή ανταγωνιστικά) αγαθά
- ✓ Αρνητική → Συμπληρωματικά αγαθά

Παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση των αγροτικών προϊόντων

- ✓ Μεταβολές στο διαθέσιμο εισόδημα
- ✓ Μεταβολές στις τιμές των υποκατάστατων προϊόντων
- ✓ Μεταβολές στις τιμές των συμπληρωματικών αγαθών
- ✓ Μεταβολές στον καιρό ή στην εποχή
- ✓ Μεταβολές στις προτιμήσεις των καταναλωτών

Νόμος της προσφοράς

Καθώς αυξάνεται η τιμή ενός αγαθού αυξάνεται η προσφερόμενη ποσότητά του .

Ελαστικότητα της προσφοράς

Μετράει την αντίδραση της προσφερόμενης ποσότητας στις μεταβολές της τιμής .

$$\text{Ελαστικότητα της προσφοράς} = \frac{\% \Delta Q_s}{\% \Delta P} ,$$

όπου

$\% \Delta Q_s$ = ποσοστιαία μεταβολή στην προσφερόμενη ποσότητα

$\% \Delta P$ = ποσοστιαία μεταβολή στην τιμή

Παράγοντες που επηρεάζουν την ελαστικότητα της προσφοράς

- ✓ Ο χρονικός ορίζοντας
- ✓ Η κινητικότητα των συντελεστών παραγωγής
- ✓ Η διατήρηση αποθεμάτων
- ✓ Η συμπεριφορά του κόστους

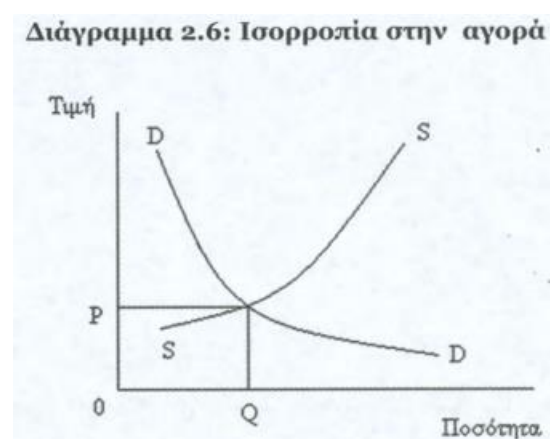
Υποκατάστατα ή Ανταγωνιστικά & Συμπληρωματικά Προϊόντα

- ✓ Υποκατάστατα (Ανταγωνιστικά)
Δύο αγαθά για τα οποία αύξηση της τιμής του ενός οδηγεί σε αύξηση της ζήτησης του άλλου (π.χ. κρέας – ψάρι)
- ✓ Συμπληρωματικά
Δύο αγαθά για τα οποία αύξηση της τιμής του ενός οδηγεί σε μείωση της ζήτησης του άλλου (π.χ. καφές – ζάχαρη) .

Παράγοντες που επηρεάζουν την προσφορά αγροτικών προϊόντων

- ✓ Μεταβολές στο κόστος παραγωγής (αντιστρόφως ανάλογα)
- ✓ Μεταβολές στις τιμές των συνδεόμενων προϊόντων (προϊόντα που παράγονται μαζί , π.χ. γάλα & κρέας – αναλόγως)
- ✓ Μεταβολές στις καιρικές συνθήκες
- ✓ Προβλέψεις για τις μελλοντικές συνθήκες της αγοράς (στην τεχνολογία , στη ζήτηση & στις τιμές των προϊόντων & των συντελεστών παραγωγής)
- ✓ Μεταβολές στην έμμεση φορολογία & στις επιδοτήσεις

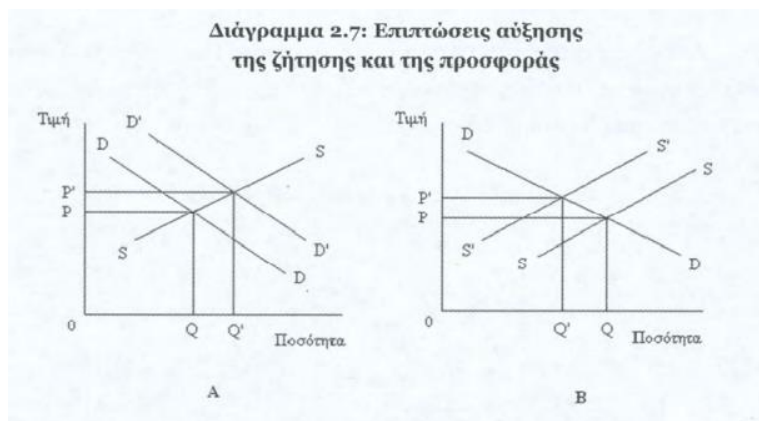
Σχηματισμός τιμών στην οικονομία της αγοράς

Οι τιμές διαμορφώνονται από την αλληλεπίδραση της ζήτησης & της προσφοράς .

Με δεδομένες τη ζήτηση & την προσφορά μόνο μία τιμή είναι δυνατόν να διαμορφωθεί & ονομάζεται τιμή ισορροπίας (είναι η μόνη τιμή στην οποία η ζήτηση & η προσφορά είναι ίσες) .

Επιπτώσεις αύξησης της ζήτησης & της προσφοράς

Κατηγορίες μορφών αγορών

- ✓ Πλήρης ή Τέλειος ή Ελεύθερος Ανταγωνισμός
- ✓ Μονοπώλιο
- ✓ Μονοπωλιακός Ανταγωνισμός
- ✓ Ολιγοπώλιο

Οι τρεις τελευταίες μορφές αγορών συνήθως ονομάζονται « ατελείς αγορές », αφού οι επιχειρήσεις μπορούν να επηρεάσουν πλήρως ή μερικώς την τιμή του προϊόντος .

Ο πλήρης « τέλειος » ανταγωνισμός χαρακτηρίζεται έτσι , γιατί καμία μεμονωμένη επιχείρηση δεν μπορεί να επηρεάσει τη διαμόρφωση της τιμής .

Επιτροπές Ανταγωνισμού

Προσπαθούν να εξουδετερώσουν επιχειρηματικές δραστηριότητες χειραγώγησης των αγορών με σειρά μέτρων , που αποτρέπουν τον έλεγχο της αγοράς από λίγες επιχειρήσεις .

Χαρακτηριστικά - Συνθήκες Πλήρους Ανταγωνισμού

- ✓ Μεγάλος αριθμός μικρών επιχειρήσεων
- ✓ « Ομοιογενείς » μονάδες προϊόντος (το προϊόν φαίνεται το ίδιο στα μάτια των καταναλωτών από όπου & αν το αγοράσουν αυτοί)
- ✓ Πλήρης πληροφόρηση των καταναλωτών για τις τιμές όλων των άλλων παραγωγών στα διάφορα σημεία πώλησης
- ✓ Δυνατότητα αγοράς από παραγωγούς με τις χαμηλότερες τιμές
- ✓ Δεν υπάρχουν εμπόδια για την είσοδο νέων επιχειρήσεων στην αγορά ή έξοδο παλαιών από αυτή σε μακροχρόνιο διάστημα .

Ο « τέλειος » ανταγωνισμός αυξάνει την κοινωνική ευημερία , γιατί οι παραγωγοί είναι ικανοποιημένοι που μπορούν να πωλούν πάνω από το κόστος παραγωγής με ένα λογικό κέρδος , ενώ οι καταναλωτές είναι ικανοποιημένοι που αγοράζουν σε ικανοποιητικές τιμές .

Χαρακτηριστικά Μονοπωλίου

- ✓ Μία μόνο επιχείρηση που προσφέρει το προϊόν (π.χ. μέχρι την απελευθέρωση της ηλεκτρικής ενέργειας , η προσφορά της στην Ελλάδα γινόταν μόνο από τη ΔΕΗ Α.Ε.)
- ✓ Μία μικρή ομάδα επιχειρήσεων - « καρτέλ » - , οι οποίες ακολουθούν κοινή πολιτική προώθησης των πωλήσεων (π.χ. η αγορά φυσικού αερίου από τη Ρωσία)

Επιλογές Μονοπωλητή

- ✓ Να καθορίσει την τιμή & να αφήσει τη ζήτηση να καθορίσει την προσφορά του προϊόντος
- ✓ Να καθορίσει την προσφορά του προϊόντος & να αφήσει τη ζήτηση να καθορίσει την τιμή του προϊόντος

Εμπόδια εισόδου νέων επιχειρήσεων στον κλάδο

- ✓ Τεχνικά εμπόδια (π.χ. στους βιομηχανικούς κλάδους – το ελάχιστο κόστος παραγωγής επιτυγχάνεται με πολύ μεγάλο μέγεθος επιχείρησης)
- ✓ Νομικά εμπόδια (π.χ. κρατικές επιχειρήσεις)
- ✓ Έλεγχος συντελεστών παραγωγής ή καναλιών διανομής
- ✓ Συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων (π.χ. συμφωνίες μεταξύ παραγωγών – προμηθευτών να συνεργαστούν & όχι να ανταγωνιστούν ο ένας τον άλλο) .

Μονοπωλιακός Ανταγωνισμός

- ✓ Δεν υπάρχουν εμπόδια εισόδου στον κλάδο
- ✓ Κάθε εταιρεία διαφοροποιεί το προϊόν της , βάσει της ποιότητας , της συσκευασίας , της διαφήμισης κ.λπ. ώστε να γίνεται πιο ελκυστικό – brand name (εμπορικό σήμα)
- ✓ Λόγω αυτής της διαφοροποίησης , η εταιρεία έχει το μονοπώλιο της προσφοράς του δικού της προϊόντος

Ολιγοπώλιο

- ✓ Λίγες , μεγάλες επιχειρήσεις (τρεις ή τέσσερις) που κυριαρχούν στον κλάδο - supermarkets
- ✓ Οι πολιτικές τιμών της μίας επιχείρησης ακολουθούνται σύντομα & από τις άλλες επιχειρήσεις του κλάδου
- ✓ Μεγάλος βαθμός αλληλεξάρτησης μεταξύ των επιχειρήσεων του κλάδου
- ✓ Αναλόγως της συνεργασίας ή μη των επιχειρήσεων αυτών , το αποτέλεσμα μπορεί να πλησιάσει περισσότερο το μονοπώλιο ή τον πλήρη ανταγωνισμό

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο (Θεσμικές μορφές οργάνωσης γεωργικών επιχειρήσεων)

Ατομική επιχείρηση

- ✓ Βασική επιχειρηματική μονάδα της αγροτικής οικονομίας
- ✓ Κάτοχος θεωρείται το φυσικό πρόσωπο στο όνομα του οποίου λειτουργεί η επιχείρηση
- ✓ Μπορεί να δραστηριοποιείται σε οποιονδήποτε τομέα οικονομικής δραστηριότητας (παραγωγή – πρωτογενής , μεταποίηση – δευτερογενής , πώληση ή εμπορία – τριτογενής)

Φορείς Κοινωνικής Οικονομίας

Αγροτικός Συνεταιρισμός ή Αγροτική Συνεταιριστική Οργάνωση

(Α.Σ.Ο.)

Είναι μία αυτόνομη ένωση προσώπων η οποία συγκροτείται εθελοντικά & επιδιώκει , με την αμοιβαία βοήθεια των μελών της , την οικονομική , κοινωνική & πολιτιστική ανάπτυξη & προαγωγή τους , μέσω συνιδιόκτητης & δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης .

Είδη Συνεταιρισμών

Αλιευτικοί , Κτηνοτροφικοί , Πτηνοτροφικοί , Μελισσοκομικοί , Δασικοί κ.λπ.

Διάκριση Α.Σ.Ο.

- ✓ Πρωτοβάθμιες → Αγροτικοί Συνεταιρισμοί (Α.Σ.)
- ✓ Δευτεροβάθμιες → Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.) & Κοινοπραξίες Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Κ.Α.Σ.Ο.)
- ✓ Τριτοβάθμιες → Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (ΚΕ.Σ.Ε.)

Κόρια χαρακτηριστικά των Α.Σ.Ο. που τους διαφοροποιούν από τις εταιρείες κεφαλαίου

- ✓ Δημοκρατική Διοίκηση (κάθε μέλος διαθέτει μία ψήφο στη Γενική Συνέλευση , ανεξαρτήτως μεγέθους προσωπικής επιχείρησης)
- ✓ Τα χρηματικά οφέλη των Α.Σ.Ο. που προέρχονται από την οικονομική δραστηριότητά τους , χρησιμοποιούνται :
 - α) για την επέκταση των δραστηριοτήτων τους &
 - β) για διανομή στα μέλη (η διανομή γίνεται με βάση το ύψος των συναλλαγών του κάθε μέλους με το συνεταιρισμό , ενώ στις εταιρείες κεφαλαίου με βάση το κεφάλαιο που έχει διαθέσει κάθε μέτοχος)

Επίτευξη Οικονομικής Βιωσιμότητας Συνεταιρισμού

- ✓ Να έχει ανάλογο μέγεθος
- ✓ Να διαθέτει κεφάλαια & προσωπικό
- ✓ Να χρησιμοποιεί σύγχρονη & κατάλληλη τεχνολογία
- ✓ Να προσαρμόζεται στις συνθήκες & απαιτήσεις της αγοράς
- ✓ Να εξασφαλίζει ικανοποιητική απόδοση του επενδυμένου κεφαλαίου

Λόγοι περιορισμένης ανάπτυξης των συνεταιρισμών στην Ελλάδα

- ✓ Λανθασμένη αντίληψη του ρόλου & των δυνατοτήτων των συνεταιρισμών (είδαν & αντιμετώπισαν τον συνεταιρισμό ως προέκταση του κράτους & όχι ως δική τους επιχείρηση)
- ✓ Η αφαίρεση από το κράτος της πρωτοβουλίας κινήσεων των συνεταιρισμών (προστατευτισμός → μετέβαλε τους συνεταιρισμούς σε όργανα εφαρμογής κρατικής πολιτικής)
- ✓ Ο κομματισμός → κομματικός ανταγωνισμός & κρατική παρέμβαση (απαξίωση – περιορισμός δυνατοτήτων παρέμβασης των συνεταιρισμών για παροχή ουσιαστικής βοήθειας στα μέλη τους , όπως π.χ. προμήθειες εισροών , δανειοδοτήσεις , εξασφάλιση διάθεσης της παραγωγής σε ικανοποιητικές τιμές κ.λπ.)

Καταστατικό Α.Σ.Ο.

Καταρτίζεται με ιδιωτικό έγγραφο , που χρονολογείται & υπογράφεται από τα ιδρυτικά μέλη .

Τι περιλαμβάνει το καταστατικό των Α.Σ.Ο.

- ✓ Ονοματεπώνυμο , πατρώνυμο - ή επωνυμία - & κατοικία - ή έδρα - των ιδρυτικών μελών
- ✓ Σκοπό & δραστηριότητες του συνεταιρισμού
- ✓ Ύψος συνεταιριστικής μερίδας , τρόπος καταβολής της & διαδικασία απόδοσης των μερίδων
- ✓ Όρους λειτουργίας & αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης του συνεταιρισμού
- ✓ Χρονική διάρκεια του συνεταιρισμού κ.α.

Μέλη Α.Σ.Ο.

- ✓ Φυσικά πρόσωπα (που απασχολούνται σε οποιοδήποτε κλάδο ή δραστηριότητα της αγροτικής οικονομίας)
- ✓ Νομικά πρόσωπα (εταιρείες)

Δικαιώματα & Υποχρεώσεις των μελών των Α.Σ.Ο.

(Ορίζονται από το καταστατικό των Α.Σ.Ο.)

- ✓ Συμμετοχή στις Γενικές Συνελεύσεις του συνεταιρισμού
- ✓ Δικαίωμα στο εκλέγειν & εκλέγεσθε
- ✓ Συμμετοχή στη διανομή των πλεονασμάτων της διαχειριστικής χρήσης
- ✓ Συμμετοχή στις δραστηριότητες & στις συναλλαγές του συνεταιρισμού

Συνεταιριστική Μερίδα

- ✓ Είναι το ελάχιστο χρηματικό ποσό συμμετοχής κάθε μέλους στο κεφάλαιο του συνεταιρισμού
- ✓ Το ύψος της ορίζεται από το καταστατικό & μπορεί να είναι πολύ μικρό ή μεγάλο , ανάλογα με τις βλέψεις & τις ανάγκες του συνεταιρισμού σε κεφάλαια
- ✓ Κάθε μέλος συμμετέχει στο συνεταιρισμό με μια υποχρεωτική μερίδα & έχει μία ψήφο
- ✓ Είναι αδιαίρετη & ίση για όλα τα μέλη
- ✓ Αύξηση ή μείωση της αξίας της γίνεται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης

Όργανα Διοίκησης Των Α.Σ.Ο.

- ✓ Γενική Συνέλευση (αποτελεί το ανώτατο όργανο του συνεταιρισμού & στην οποία μετέχουν όλα τα μέλη που έχουν εκπληρώσει τις ληξιπρόθεσμες οικονομικές τους υποχρεώσεις , διαθέτοντας από μία έως τρεις ψήφους)
- ✓ Διοικητικό Συμβούλιο (εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση , ο αριθμός του είναι πάντα περιττός & όχι λιγότερος από τρία & η διάρκεια θητείας του είναι από 2 - 4 χρόνια)

Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.)

- ✓ Δημιουργείται από δύο ή περισσότερους αγροτικούς συνεταιρισμούς
- ✓ Με σύνταξη , υπογραφή & έγκριση καταστατικού από το Πρωτοδικείο , μετά από απόφαση των Γενικών Συνελεύσεων των συνεταιρισμών που επιθυμούν τη δημιουργία τους
- ✓ Σκοπός τους η ενίσχυση , διεύρυνση & ο συντονισμός των δραστηριοτήτων των συνεταιρισμών – μελών της Ένωσης
- ✓ Κάθε συνεταιρισμός συμμετέχει με μία μερίδα & μία έως πέντε ψήφους, βάσει του ύψους των συναλλαγών του με την Ένωση
- ✓ Το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγεται από τη Γενική Συνέλευση των αντιπροσώπων της Ε.Α.Σ. με μυστική ψηφοφορία από ενιαίο ψηφοδέλτιο

Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις (ΚΕ.Σ.Ε)

- ✓ Δημιουργείται από δύο ή περισσότερες Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών
- ✓ Το καταστατικό τους εγκρίνεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας στην οποία εδράζονται
- ✓ Μπορεί να προβλέπεται & η συμμετοχή πρωτοβάθμιων συνεταιρισμών οι οποίοι δε μετέχουν σε Ε.Α.Σ.
- ✓ Έχουν ως αντικείμενο το συντονισμό & την ενίσχυση της συνεταιριστικής δράσης των μελών τους , καθώς & την ανάληψη εργασιών & την παροχή υπηρεσιών σε ευρύτερη κλίμακα

Κοινοπραξίες Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων (Κ.Α.Σ.Ο.)

- ✓ Συστήνεται από δύο ή περισσότερες Α.Σ.Ο. της ίδιας ή διαφορετικής βαθμίδας
- ✓ Το καταστατικό τους εγκρίνεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας στην οποία εδράζονται

Πανελλήνια Σύννομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών

(ΠΑ.Σ.Ε.Γ.Ε.Σ.)

- ✓ Είναι ιδεολογική & συντονιστική οργάνωση των Α.Σ.Ο. & δεν έχει εμπορική ιδιότητα
- ✓ Το καταστατικό της εγκρίνεται από το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας στην οποία εδράζεται
- ✓ Μέλη της είναι οι Ε.Α.Σ. , Κ.Α.Σ.Ο. & οι ΚΕ.Σ.Ε.

Διεπαγγελματικές Οργανώσεις (Δ.Ο.)

- ✓ Είναι φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα
- ✓ Συντονίζουν οικονομικά τις γεωργικές επιχειρήσεις πρωτογενούς (παραγωγής) , δευτερογενούς (μεταποίησης) & τριτογενούς (εμπορίας) τομέα
- ✓ Μέλη τους μπορεί να είναι εκπρόσωποι όλων των δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με την παραγωγή , την επεξεργασία , τη μεταποίηση , τη διακίνηση & την εμπορία αγροτικών προϊόντων
- ✓ Μπορεί να δημιουργηθούν για κάθε κλάδο παραγωγής (φυτικό , κτηνοτροφικό , αλιευτικό , πτηνοτροφικό , δασικό κ.λπ.)
- ✓ Παραδείγματα αυτών αποτελούν οι Δ.Ο. καπνού , βάμβακος , ελαιόλαδου , αμπελοοινικών προϊόντων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο (Συντελεστές παραγωγής & οικονομικά αποτελέσματα των γεωργικών επιχειρήσεων)

Συντελεστές παραγωγής

Είναι εκείνοι οι παράγοντες που βρίσκονται σε περιορισμένη ποσότητα & συνδυαζόμενοι συντελούν στην παραγωγή των διαφόρων προϊόντων .

Ποιοι είναι ?

- ✓ Έδαφος
- ✓ Εργασία
- ✓ Κεφάλαιο
- ✓ Επιχειρηματικότητα (διευθυντική εργασία)

Εργασία

Είναι κάθε ηθελημένη ανθρώπινη προσπάθεια , σωματική & πνευματική , για την παραγωγή προϊόντων .

Κατά κανόνα , η γεωργική ανάπτυξη μιας χώρας συνδέεται με τη μείωση της χρησιμοποιούμενης εργασίας κατά μονάδα παραγόμενου προϊόντος . Η μείωση αυτή οφείλεται στην ανάπτυξη της γεωργικής τεχνολογίας & στη συνεχή υποκατάσταση της εργασίας από το συντελεστή παραγωγής κεφάλαιο (μηχανήματα , εργαλεία , φάρμακα) .

Αποτέλεσμα η μείωση των απασχολούμενων κατοίκων μιας χώρας στον πρωτογενή τομέα (γεωργία , κτηνοτροφία , αλιεία) , χωρίς όμως να μειώνεται το παραγόμενο προϊόν .

Άλλωστε , το ποσοστό απασχόλησης του ενεργού πληθυσμού μιας χώρας στον πρωτογενή τομέα αποτελεί & δείκτη ανάπτυξης της χώρας αυτής .

Η χρησιμοποίηση του συντελεστή παραγωγής « εργασία » στη γεωργία , χαρακτηρίζεται από την εποχικά άνιση κατανομή των απαιτούμενων ωρών εργασίας (ιδιαίτερα στον κλάδο της φυτικής παραγωγής & στις επιχειρήσεις τροφίμων που χρησιμοποιούν ως πρώτη ύλη προϊόντα φυτικής προέλευσης) , λόγω του βιολογικού χαρακτήρα της γεωργικής παραγωγής & της εξάρτησης πολλών γεωργικών εργασιών από τις καιρικές συνθήκες .

Αμοιβή εργασίας

- ✓ Η οικονομική απαίτηση του εργαζόμενου για την εργασία που προσφέρθηκε από αυτόν
- ✓ Το ύψος της καθορίζεται βάσει της απόδοσής του & του γενικότερου επιπέδου των ημερομισθίων της περιοχής

Βαθμός απασχόλησης

$$\frac{\text{χρησιμοποιούμενη εργασία (σε ώρες)} \times 100}{\text{διαθέσιμη εργασία (σε ώρες)}}$$

- ✓ Όταν η χρησιμοποιούμενη εργασία είναι ίση με τη διαθέσιμη, τότε λέμε ότι υπάρχει πλήρης απασχόληση
- ✓ Όταν η χρησιμοποιούμενη εργασία είναι μικρότερη από τη διαθέσιμη, τότε λέμε ότι υπάρχει υποαπασχόληση
- ✓ Όταν η χρησιμοποιούμενη εργασία είναι μεγαλύτερη από τη διαθέσιμη, τότε λέμε ότι υπάρχει υπεραπασχόληση

Κεφάλαιο (ή κεφαλαιουχικά αγαθά)

Περιλαμβάνει το έδαφος, τα κτίσματα, το μηχανολογικό εξοπλισμό (σταθερό) και το κυκλοφοριακό κεφάλαιο ή αναλώσιμο (μεταβλητό) που είναι απαραίτητο για τη λειτουργία της επιχείρησης (π.χ. σπόροι, λιπάσματα, φυτοφάρμακα, μετρητά, υλικά συσκευασίας κ.λπ.).

Το έδαφος συχνά αποτελεί ξεχωριστό συντελεστή παραγωγής, λόγω της μεγάλης παρουσίας του στις επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις που ασχολούνται με τη γεωργία.

Ποιο είναι το βασικό χαρακτηριστικό των κεφαλαιουχικών αγαθών?

Η φθαρτότητα.

Έχουν περιορισμένη διάρκεια παραγωγικής ζωής (πλην του εδάφους).

Ορισμένα χρησιμοποιούνται μόνο μία φορά (π.χ. σπόροι, λιπάσματα, φυτοφάρμακα κ.λπ.), ενώ άλλα καταναλώνονται σταδιακά μετά από πολλές χρήσεις (π.χ. κτίσματα, μηχανήματα, ζώα, εργαλεία κ.λπ.), οπότε & αντικαθίστανται (γι' αυτά υπολογίζεται απόσβεση).

Κατηγορίες κεφαλαιουχικών αγαθών

<u>ΜΟΝΙΜΟ Ή ΠΑΓΙΟ Η ΚΤΗΜΑΤΙΚΟ</u>	<u>ΗΜΙΜΟΝΙΜΟ Ή ΗΜΙΠΑΓΙΟ</u>	<u>ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΟ Ή ΑΝΑΛΩΣΙΜΟ</u>
Έδαφος	Ζώα παραγωγής & εργασίας	Εφόδια, υλικά (σπόροι, φυτοφάρμακα, ζωοτροφές)
Έγχειρες βελτιώσεις	Μηχανολογικός εξοπλισμός	Παχυνόμενα ζώα
Κτίσματα (αποθήκες, στάβλοι)	Σκεύη και υλικά διαρκείας	Ηρτημένη εσοδεία
Πολυετείς φυτείες (δέντρα, αμπέλια)		Προκαταβολές καλλιεργειών
		Μετρητά, καταθέσεις, απαιτήσεις
		Αδιάθετα προϊόντα
<u>ΣΤΑΘΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ</u>		<u>ΜΕΤΑΒΛΗΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ</u>

Διευθυντική Εργασία (ή Διεύθυνση) της επιχείρησης (management)

Η συνολική πνευματική εργασία του επικεφαλής της επιχείρησης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων οργάνωσης και διαχείρισης της επιχείρησης προκειμένου να επιτύχει τους προκαθορισμένους στόχους .

Τι περιλαμβάνει ?

Το σύνολο των αποφάσεων, επιλογών και ενεργειών που σχετίζονται με :

- ✓ Την οργάνωση του συστήματος παραγωγής (επιλογή εφαρμοζόμενων κλάδων παραγωγής , προσδιορισμό είδους & ποσότητας χρησιμοποιούμενων συντελεστών παραγωγής , επιλογή τρόπου χρησιμοποίησης & συνδυασμού των συντελεστών παραγωγής , επιλογή τρόπου , τόπου & χρόνου αγοράς των συντελεστών παραγωγής & διάθεσης των παραγόμενων προϊόντων)
- ✓ Τη διαχείριση του συστήματος παραγωγής & ειδικότερα την εξασφάλιση της συνεχούς λειτουργίας της επιχείρησης , την εφαρμογή των αναγκαίων προσαρμογών , τη συνεχή παρακολούθηση & τον έλεγχο της λειτουργίας της επιχείρησης , καθώς & τον υπολογισμό & την αξιολόγηση των τελικών αποτελεσμάτων

Ποιος παρέχει τη διευθυντική εργασία ?

- ✓ Σε μικρές γεωργικές επιχειρήσεις (π.χ. γεωργικές εκμεταλλεύσεις) την παρέχει ο αρχηγός – ιδιοκτήτης της επιχείρησης
- ✓ Σε μεγάλες γεωργικές επιχειρήσεις η διευθυντική εργασία παρέχεται από εξειδικευμένη ομάδα στελεχών διοίκησης

& στις δύο παραπάνω περιπτώσεις ο διευθυντής / ομάδα στελεχών διοίκησης θα πρέπει να διαθέτει / διαθέτουν γνώσεις & ικανότητες αντίληψης & ορθολογικής αντίδρασης στις μεταβολές του πλαισίου (περιβαλλοντικού , κοινωνικού , οικονομικού , πολιτικού) , στο οποίο λειτουργεί η γεωργική επιχείρηση .

Παραγωγικές Δαπάνες (ή Έξοδα ή Κόστη Παραγωγής)

Ορισμός

Είναι οι δαπάνες που προκύπτουν από τη χρήση των συντελεστών παραγωγής (έδαφος – εργασία – κεφάλαιο) , οι οποίοι δε βρίσκονται δωρεάν στη φύση => το προϊόν έχει κόστος

- ✓ Έχει κόστος , διότι το έδαφος θα απέφερε ενοίκιο , αν είχε νοικιασθεί σε τρίτους
- ✓ Έχει κόστος , διότι η εργασία πρέπει να αμειφθεί
- ✓ Έχει κόστος , διότι το κεφάλαιο θα έφερνε τόκο , αν είχε κατατεθεί ως ρευστό (αξία σε €) σε τράπεζα

Κατηγορίες συντελεστών παραγωγής, βάσει του βαθμού χρησιμοποίησής τους

- ✓ Συντελεστές που χρησιμοποιούνται (καταναλώνονται) εξολοκλήρου , όπως λιπάσματα , φυτοφάρμακα , σπόροι , καύσιμα , ζωοτροφές , αναλώσιμα υλικά κ.λπ.
- ✓ Συντελεστές που χρησιμοποιούνται περισσότερες από μία φορές , οι οποίοι όμως φθείρονται σταδιακά σε χρονική περίοδο μεγαλύτερη του ενός έτους , όπως είναι τα μηχανήματα , τα εργαλεία , τα κτίσματα κ.λπ.
- ✓ Συντελεστές που χρησιμοποιούνται περισσότερες από μία φορές , αλλά δε φθείρονται , όπως είναι το έδαφος & το κεφάλαιο εκφραζόμενο σε χρήμα

Βασικές Κατηγορίες Παραγωγικών Δαπανών

- α) η αμοιβή ανθρώπινης εργασίας,
- β) η δαπάνη έργου μηχανημάτων,
- γ) η αξία αναλώσιμων υλικών και προσφερόμενων υπηρεσιών,
- δ) η απόσβεση κεφαλαίων,
- ε) οι δαπάνες συντήρησης και επισκευών των κεφαλαίων,
- στ) οι δαπάνες ασφαλίστρων,
- ζ) οι τόκοι κεφαλαίων,
- η) το ενοίκιο εδάφους.

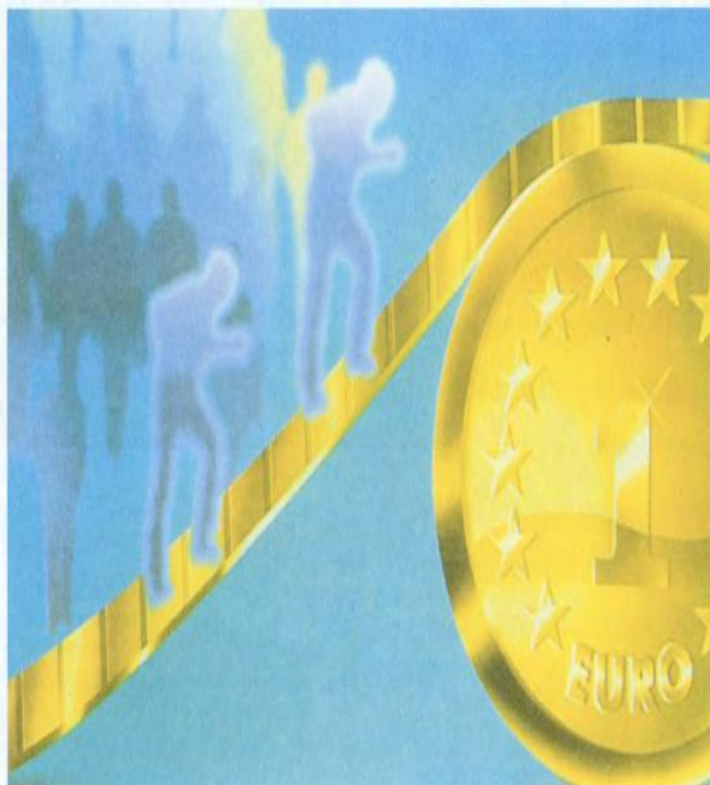
Ταξινόμηση Παραγωγικών Δαπανών κατά Βασικούς Συντελεστές Παραγωγής

Δαπάνες Εργασίας

1. Αμοιβή μόνιμου προσωπικού (οικογενειακού και μη)
2. Αμοιβή εργασίας μη μόνιμου προσωπικού (ημερομίσθιου και εποχικού)
3. Τόκοι αμοιβής εργασίας

Δαπάνες Κεφαλαίου

1. Δαπάνες μόνιμου και ημμόνιμου κεφαλαίου
 - α) Τόκοι κεφαλαίων
 - β) Απόσβεση
 - γ) Συντήρηση
 - δ) Ασφάλιστρα
 - ε) Τόκοι συντήρησης και ασφαλίσεων
 - στ) Ενοίκιο ιδιόκτητου εδάφους
 - ζ) Καταβαλλόμενο ενοίκιο (ξένου) εδάφους
2. Δαπάνες κυκλοφοριακού κεφαλαίου
 - α) Αξία αναλώσιμων υλικών (λιπάσματα, ζωοτροφές κτλ.)
 - β) Αμοιβή για υπηρεσίες τρίτων (μηχανικό έργο, μεταφορικά κτλ.)
 - γ) Τέλη, δικαιώματα, ασφάλιστρα που εξαρτώνται από το ύψος παραγωγής (ΕΛ.Γ.Α. κτλ.)
 - δ) Διάφορα γενικά έξοδα
 - ε) Τόκοι όλων των παραπάνω δαπανών κυκλοφοριακού κεφαλαίου

Ταξινόμηση Παραγωγικών Δαπανών κατά Σταθερούς & Μεταβλητούς Συντελεστές Παραγωγής

Σταθερές Δαπάνες

1. Αμοιβή μόνιμου προσωπικού (οικογενειακού και μη)
2. Απόσβεση κεφαλαίων
 - α) Μόνιμου
 - β) Ημιμόνιμου
3. Συντήρηση κεφαλαίων
 - α) Μόνιμου
 - β) Ημιμόνιμου
4. Ασφάλιστρα κεφαλαίων
 - α) Μόνιμου
 - β) Ημιμόνιμου
5. Τέλη, δικαιώματα, γενικά έξοδα κτλ.
6. Ενοίκιο εδάφους
7. Τόκοι κεφαλαίων
 - α) Μόνιμου
 - β) Ημιμόνιμου
 - γ) Αμοιβής μόνιμου προσωπικού
 - δ) Συντήρησης κεφαλαίων
 - ε) Ασφαλίσεων μόνιμου και ημιμόνιμου κεφαλαίου
 - στ) Τελών, δικαιωμάτων κτλ.

Μεταβλητές Δαπάνες

1. Αμοιβή εργασίας μη μόνιμου προσωπικού (ημερομίσθιου και εποχικού)
2. Αξία αναλώσιμων υλικών (λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων, καυσίμων, λιπαντικών, ζωοτροφών κτλ.)
3. Αμοιβή υπηρεσιών τρίτων (μηχανικό έργο, μεταφορικά, τέλη, δικαιώματα, ασφάλιστρα που εξαρτώνται από το ύψος παραγωγής κτλ.)
4. Τόκοι των παραπάνω μεταβλητών δαπανών

Διαφορά Σταθερών - Μεταβλητών Δαπανών

Η διάκριση σε **σταθερές** και **μεταβλητές δαπάνες** αφορά τις δαπάνες των σταθερών και των μεταβλητών συντελεστών παραγωγής αντίστοιχα, οι οποίες αναφέρονται σ' ένα προϊόν ή στο σύνολο της γεωργικής επιχείρησης. Οι **σταθερές δαπάνες** αντιστοιχούν στους σταθερούς συντελεστές παραγωγής και είναι ανεξάρτητες από την ποσότητα του παραγομένου προϊόντος κατά τη διάρκεια μιας παραγωγικής διαδικασίας (ή μιας σύντομης σχετικά χρονικής περιόδου, όπως είναι το έτος). Σταθερές, λοιπόν, ονομάζονται οι δαπάνες που δεν μπορεί ούτε να αυξομειώσει ούτε να αποφύγει ο επιχειρηματίας, χωρίς προηγουμένως να πραγματοποιήσει μεγάλης έκτασης αναδιοργάνωση της γεωργικής επιχείρησης, διαδικασία που απαιτεί ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα.

Αντίθετα, οι **μεταβλητές δαπάνες** αντιστοιχούν στους μεταβλητούς συντελεστές παραγωγής και το ύψος τους εξαρτάται από το ύψος της παραγόμενης ποσότητας προϊόντος. Έτσι, μεταβλητές δαπάνες ονομάζονται οι δαπάνες που μπορούν να αυξομειωθούν σε σύντομο χρονικό διάστημα, και μάλιστα χωρίς να χρειαστεί σημαντικής έκτασης αναδιοργάνωση της επιχείρησης.

Ταξινόμηση Παραγωγικών Δαπανών σε Καταβαλλόμενες & Μη Καταβαλλόμενες

Καταβαλλόμενες Δαπάνες

1. Καταβαλλόμενο ενοίκιο εδάφους
2. Καταβαλλόμενη αμοιβή εργασίας
 - α) Μόνιμου ξένου προσωπικού
 - β) Μη μόνιμου (εποχικού) ξένου προσωπικού
3. Αξία αγοραζόμενων και αναλώσιμων υλικών
 - α) Λιπασμάτων
 - β) Φυτοφαρμάκων
 - γ) Καυσίμων
 - δ) Ζωοτροφών
 - ε) Κτηνιατρικών φαρμάκων
 - στ) Συντήρησης κεφαλαίων κτλ.
4. Αμοιβή υπηρεσιών τρίτων (Εικόνα 4.11)
 - α) Μηχανικού έργου
 - β) Μεταφορικών
 - γ) Γεωπόνου, κτηνίατρου, τεχνιτών κτλ.
 - δ) Καταβαλλόμενων ασφαλίσεων
 - ε) Τελών, δικαιωμάτων, φόρων κτλ.
5. Καταβαλλόμενοι τόκοι
 - α) Μόνιμου κεφαλαίου
 - β) Ημιμόνιμου κεφαλαίου
 - γ) Κυκλοφοριακού κεφαλαίου και εργασίας

Μη Καταβαλλόμενες Δαπάνες

1. Ενοίκιο ιδιόκτητου εδάφους
2. Αμοιβή εργασίας του παραγωγού και των μελών της οικογένειάς του
3. Αξία μη αγοραζόμενων αναλώσιμων υλικών (ιδιοπαραγόμενων στη γεωργική επι-
χείρηση)
 - α) Σπόρων κτλ.
 - β) Ζωοτροφών
4. Τόκοι ιδίων κεφαλαίων
 - α) Μόνιμου
 - β) Ημιμόνιμου
 - γ) Κυκλοφοριακού
5. Αποσβέσεις
6. Αυτασφάλιστρα

Στην περίπτωση συνδεδεμένων κλάδων παραγωγής μιας γεωργικής επιχείρησης είναι δυνατό ορισμένες δαπάνες ενός κλάδου (π.χ. γαλακτοπαραγωγής) να μην καταβάλλονται (όπως η αξία του ιδιοπαραγόμενου αραβοσίτου που χρησιμοποιείται ως ζωοτροφή στον κλάδο των αγελάδων) , αφού αφορούν προϊόντα - που αποτελούν ταυτόχρονα & προσόδους ενός άλλου κλάδου της γεωργικής επιχείρησης (π.χ. καλλιέργεια αραβοσίτου) - για την παραγωγή των οποίων καταβλήθηκαν ή όχι δαπάνες σε τρίτους .

Οικονομικά αποτελέσματα παραγωγικής δραστηριότητας

- ✓ Οι μεγάλοι μεγέθους γεωργικές επιχειρήσεις ενδιαφέρονται περισσότερο για την επίτευξη όσο το δυνατόν μεγαλύτερου κέρδους & υψηλότερης αποδοτικότητας των ιδίων κεφαλαίων
- ✓ Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις (παραγωγικές μονάδες μικρού μεγέθους & οικογενειακής μορφής) αποσκοπούν κυρίως στην εξασφάλιση του μέγιστου δυνατού γεωργικού οικογενειακού εισοδήματος από την εργασία των μελών της οικογένειας , αλλά & από την απόδοση (με τη μορφή των τόκων) των ιδίων κεφαλαίων που έχουν επενδυθεί σε αυτές

Ακαθάριστη Πρόσοδος

Ονομάζεται η συνολική αξία όλων των τελικών προϊόντων που παράγονται σε μια γεωργική επιχείρηση κατά τη διάρκεια ενός έτους , συμπεριλαμβανομένων τυχόν αποζημιώσεων & επιδοτήσεων της παραγωγής .

Τελικά Προϊόντα

Ονομάζονται τα γεωργικά προϊόντα που παράγονται από τους λεγόμενους « τελικούς ή κύριους » κλάδους παραγωγής & διατίθενται προς πώληση ή / & ιδιοκατανάλωση από τον ιδιοκτήτη της επιχείρησης .

Ενδιάμεσα Προϊόντα

- ✓ Ονομάζονται τα προϊόντα τα οποία παράγονται από τους « ενδιάμεσους ή βοηθητικούς » κλάδους παραγωγής & χρησιμοποιούνται από τους τελικούς κλάδους ως συντελεστές παραγωγής
- ✓ Παράδειγμα : Σε μια γεωργική επιχείρηση , ο κλάδος παραγωγής « καλλιέργεια αραβοσίτου » παράγει το προϊόν καρπός αραβοσίτου , το οποίο χρησιμοποιείται ως ζωοτροφή στον κλάδο « αγελάδες γαλακτοπαραγωγής »
- ✓ Η αξία τους αφαιρείται από την Ακαθάριστη Πρόσοδο της επιχείρησης

Τι περιλαμβάνεται στην Ακαθάριστη Πρόσοδο ?

- η αξία των πωλούμενων προϊόντων στην αγορά,
- η αξία των προϊόντων που χορηγήθηκαν σε τρίτους, είτε με πίστωση είτε για εξόφληση χρεών είτε ως αμοιβή, λόγω χρησιμοποίησης συντελεστών παραγωγής ιδιοκτησίας τρίτων,
- η αξία των προϊόντων που καταναλώθηκαν από τον παραγωγό και την οικογένειά του (αυτοκατανάλωση),
- η αξία των αποθεμάτων, δηλαδή των απούλητων προϊόντων που παραμένουν στις αποθήκες ή τα ψυγεία της γεωργικής επιχείρησης,
- η ενδεχόμενη αύξηση των κεφαλαίων της γεωργικής επιχείρησης (όπως είναι η αύξηση της αξίας των παχυνόμενων ζώων σε σύγκριση με τα επίπεδα του προηγούμενου χρόνου, η αύξηση της αξίας δενδρυλλίων), που είναι αποκλειστικό αποτέλεσμα παραγωγικής δραστηριότητας της επιχείρησης και όχι αγοραστικών πράξεων,
- οι επιδοτήσεις παραγωγής που αφορούν άμεσα την παραγωγική δραστηριότητα (δεν περιλαμβάνονται οι επιδοτήσεις για αγορά συντελεστών παραγωγής) και τις αποζημιώσεις των ασφαλιστικών οργανισμών και εταιρειών, λόγω καταστροφής (μερικής ή ολικής) της παραγωγής ή των αποθεμάτων.

Κέρδος Επιχείρησης (ή Επιχειρηματικό Κέρδος)

$$\text{Κέρδος επιχείρησης} = \text{Ακαθάριστη πρόσοδος επιχείρησης} - \text{Σύνολο παραγωγικών δαπανών επιχείρησης}$$

Είναι η αμοιβή του ιδιοκτήτη της επιχείρησης για τις επιτυχείς αποφάσεις που λαμβάνει όσον αφορά την οργάνωση & διαχείριση της επιχείρησής του σε συνθήκες αβεβαιότητας , καθώς & για τον κίνδυνο , που αναλαμβάνει , να χάσει μέρος του κεφαλαίου του , λόγω της επιχειρηματικής δραστηριοποίησής του .

Νεκρό Σημείο

- ✓ Το σημείο (ύψος παραγωγής) στο οποίο η επιχείρηση δεν παρουσιάζει ούτε Κέρδος ούτε Ζημία !
- ✓ ... Ακαθάριστη Πρόσοδος = Σύνολο Παραγωγικών Δαπανών !

Ακαθάριστο Κέρδος

$$\text{Ακαθάριστο κέρδος} = (\text{Ακαθάριστη πρόσοδος}) - (\text{Μεταβλητές δαπάνες})$$

Το ακαθάριστο κέρδος υπολογίζεται εναλλακτικά από την σχέση:

$$\text{Ακαθάριστο κέρδος} = \text{Σταθερές δαπάνες} + \text{Κέρδος}$$

Καθαρή Πρόσοδος

$$\text{Καθαρή Πρόσοδος} = (\text{Ακαθάριστη πρόσοδος}) - (\text{Παραγωγικές δαπάνες} - \text{τόκοι} - \text{ενοίκιο})$$

124

Συντελεστές παραγωγής και οικονομικά αποτελέσματα των γεωργικών επιχειρήσεων

Εναλλακτικά, η καθαρή πρόσοδος υπολογίζεται και από τη σχέση:

$$\text{Καθαρή Πρόσοδος} = \text{Τόκοι} + \text{ενοίκιο εδάφους} + \text{κέρδος}$$

Αποδοτικότητα Κεφαλαίου

$$\text{Αποδοτικότητα Κεφαλαίου} = \frac{\text{Καθαρή πρόσοδος}}{\text{Μέσο επενδυμένο κεφάλαιο}} \times 100$$

Η μέτρηση της αποδοτικότητας του επενδυμένου κεφαλαίου σε μια γεωργική επιχείρηση έχει ιδιαίτερη σημασία, ως μέτρο σύγκρισης της αποδοτικότητας του συνολικού κεφαλαίου που επενδύεται στην επιχείρηση, σε σχέση με άλλες ομοειδείς επιχειρήσεις, καθώς και ως επιτυγχανόμενο επιτόκιο, σε σχέση με το αντίστοιχο που καταβάλλεται από τις εμπορικές τράπεζες (επιτόκιο καταθέσεων).

Πρόσοδος Καθαρής Περιουσίας

$$\text{Πρόσοδος καθαρής περιουσίας} = (\text{Καθαρή πρόσοδος επιχείρησης}) - (\text{Τόκοι ξένου κεφαλαίου και ενοίκιο ξένου εδάφους})$$

125

Κεφάλαιο 40

ή

$$\text{Πρόσοδος καθαρής περιουσίας} = \text{Τόκοι ιδίου κεφαλαίου} + \text{μη καταβαλλόμενο ενοίκιο ιδιόκτητου εδάφους} + \text{κέρδος}$$

ή

$$\text{Πρόσοδος καθαρής περιουσίας} = (\text{Ακαθάριστη πρόσοδος}) - (\text{Παραγωγικές δαπάνες} - \text{τόκοι ιδίου κεφαλαίου} - \text{μη καταβαλλόμενο ενοίκιο ιδιόκτητου εδάφους})$$

Αποδοτικότητα Ιδίου Κεφαλαίου

$$\text{Αποδοτικότητα ιδίου κεφαλαίου} = \frac{\text{Πρόσοδος καθαρής περιουσίας}}{\text{Μέσο επενδυμένο ίδιο κεφάλαιο}} \times 100$$

Η μέτρηση της αποδοτικότητας του ιδίου κεφαλαίου έχει ιδιαίτερη σημασία ως μέτρο σύγκρισης της αποδοτικότητας του ιδιόκτητου κεφαλαίου, που επενδύεται στην επιχείρηση, σε σχέση με το επιτόκιο καταθέσεων που καταβάλλεται από τις εμπορικές τράπεζες. Η σύγκριση αυτή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τον ιδιοκτήτη της επιχείρησης, αφού δείχνει κατά πόσο είναι συμφέρον γι' αυτόν να τοποθετεί τα κεφάλαιά του στην επιχείρηση ή εναλλακτικά να τα καταθέτει σε τράπεζα.

Γεωργικό Οικογενειακό Εισόδημα

$$\text{Γεωργικό οικογενειακό εισόδημα} = (\text{Ακαθάριστη πρόσοδος}) - (\text{Καταβαλλόμενες δαπάνες} + \text{αποσβέσεις} + \text{αυτασφάλιστρα})$$

ή

$$\text{Γεωργικό οικογενειακό εισόδημα} = \text{Κέρδος} + \text{Αμοιβή οικογενειακής εργασίας} + \text{Τόκοι ιδίων κεφαλαίων} + \text{μη καταβαλλόμενο ενοίκιο (ιδιόκτητου εδάφους)}$$

ή

$$\text{Γεωργικό οικογενειακό εισόδημα} = \text{Πρόσοδος καθαρής περιουσίας} + \text{Αμοιβή οικογενειακής εργασίας}$$

Το γεωργικό οικογενειακό εισόδημα εκφράζει το ύψος της συμβολής της γεωργικής δραστηριότητας της οικογένειας του παραγωγού στο συνολικό εισόδημα της οικογένειας, το οποίο συχνά συμπληρώνεται και από εξωγεωργικά εισοδήματα (που προκύπτουν από οικονομική δραστηριότητα σε άλλους τομείς της οικονομίας). Το οικονομικό αυτό αποτέλεσμα είναι καθοριστικό για το βιοτικό επίπεδο αγροτικών οικογενειών που διαθέτουν οικογενειακής μορφής γεωργική εκμετάλλευση, δηλαδή για τη μεγάλη πλειοψηφία των ελληνικών αλλά και των ευρωπαϊκών γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Σ' αυτό το πλαίσιο, ένας από τους σημαντικότερους στόχους -αν όχι ο σημαντικότερος- των οικογενειακής μορφής γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι η μεγιστοποίηση του γεωργικού εισοδήματος του παραγωγού.

Ρευστότητα Επιχείρησης

Ρευστότητα είναι η δυνατότητα της επιχείρησης να ανταποκριθεί στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της, όπως την πληρωμή μισθών και ημερομισθίων, την εξόφληση δόσης δανείου, την πληρωμή φόρων, την εξόφληση προμηθευτών κτλ. Για την ικανοποίηση των υποχρεώσεων αυτών η επιχείρηση πρέπει να έχει στην διάθεσή της ανάλογα μετρητά (ρευστά διαθέσιμα).

Η κερδοφορία δεν εξασφαλίζει απαραίτητα τη ρευστότητα της επιχείρησης, επειδή ορισμένες δαπάνες (π.χ. οι αποσβέσεις) δεν καταβάλλονται σε μετρητά αλλά και γιατί συχνά οι πωλήσεις προϊόντων, καθώς και οι αγορές πρώτων υλών, δε γίνονται τοις μετρητοίς αλλά επί πιστώσει.

Λαμβάνοντας υπόψη τις πιο πάνω παρατηρήσεις, μια εκτίμηση της ρευστότητας σε επιχειρηματικής μορφής μονάδες μπορεί να γίνει με την ακόλουθη σχέση:

$$\text{Ρευστότητα} = \text{Κέρδος} + \text{Αποσβέσεις}$$

Με μεγαλύτερη ακρίβεια η ρευστότητα μπορεί να εκτιμηθεί με βάση το ταμειακό πρόγραμμα της επιχείρησης. Η μέθοδος αυτή αναλύεται στο κεφάλαιο 10.

Βιώσιμη γενικά είναι μια επιχείρηση όταν παρουσιάζει κερδοφορία και ρευστότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο (Οικονομική αλειτουργίση της επιχείρησης – Ισολογισμός)

Γεωργική Λογιστική

Η οργανωμένη & συστηματική διαδικασία παρακολούθησης , καταγραφής ,
τήρησης , επεξεργασίας & ανάλυσης των γεωργικών λογαριασμών

Λογιστική Χρήση

- ✓ Το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ δύο χρονικών στιγμών –
που απέχουν συνήθως η μία από την άλλη μία παραγωγική περίοδο ή
ένα ημερολογιακό έτος - , στις οποίες έχει γίνει αποτίμηση (απογραφή)
των περιουσιακών & επιχειρηματικών τεχνοοικονομικών στοιχείων ,
θεωρώντας την πρώτη χρονική στιγμή ως έναρξη & τη δεύτερη ως λήξη
- ✓ Συνήθως συμπίπτει με το οικονομικό έτος (1^η Ιανουαρίου – 31^η
Δεκεμβρίου)

Απογραφή

- ✓ Οργανωμένη & συστηματική ταξινόμηση των περιουσιακών στοιχείων
της επιχείρησης – σε ομοειδείς κατηγορίες - , η καταμέτρησή τους σε
φυσικές μονάδες , όπως αριθμό , έκταση σε στρέμματα , ποσότητα σε
κιλά , όγκο σε λίτρα κ.ο.κ. & η αποτίμηση της σε ευρώ (€)
- ✓ Αναφέρεται σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή
- ✓ Περιλαμβάνει το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων της γεωργικής
επιχείρησης ανεξαρτήτως ιδιοκτησίας ή οφειλής σε τρίτους
(παρακράτηση κυριότητας κ.λπ.)
- ✓ Πιο απλά ... Απογραφή = Καταγραφή , καταμέτρηση & αποτίμηση της
αξίας όλων των περιουσιακών στοιχείων της γεωργικής επιχείρησης

Διάκριση Απογραφής

- ✓ Εξωτερική ή εξωλογιστική
Απευθείας καταμέτρηση όλων των περιουσιακών στοιχείων της
γεωργικής επιχείρησης
- ✓ Εσωτερική ή εσωλογιστική ή λογιστική
Στηρίζεται στα λογιστικά υπόλοιπα των διαφόρων λογαριασμών ,
όπως αυτοί εμφανίζονται καταχωρισμένοι στα λογιστικά βιβλία
(περιορίζεται στην απογραφή στοιχείων χρηματικού χαρακτήρα –
χρεώστες , πιστωτές - & αποφεύγεται η απογραφή υλικών
περιουσιακών στοιχείων)

Στην πράξη η ταυτόχρονη χρήση & των δύο μορφών απογραφής επιτρέπει
τον έλεγχο τους , την αλληλοσυμπλήρωσή τους , καθώς & τη βελτίωσή τους .

Πότε πραγματοποιείται η απογραφή ?

- ✓ Πραγματοποιείται στην αρχή & το τέλος κάθε λογιστικής χρήσης
- ✓ Πρακτικά συμβαίνει μόνο κατά την έναρξη λειτουργίας της γεωργικής επιχείρησης
- ✓ Συνιστά το πρώτο βήμα της λογιστικής παρακολούθησης της γεωργικής επιχείρησης & τη βάση για τη σύνταξη των επόμενων απογραφών

Ενεργητικό γεωργικής επιχείρησης

Το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων της γεωργικής επιχείρησης που βρίσκονται στην κατοχή της ανεξάρτητα της προέλευσης ή του τρόπου απόκτησής τους

Ενεργητικό = Καθαρή Περιουσία + Υποχρεώσεις

Επομένως, το ενεργητικό χρηματοδοτείται από τα ίδια κεφάλαια της γεωργικής επιχείρησης, που επενδύονται στην επιχειρηματική προσπάθεια, και από το ξένο κεφάλαιο (υποχρεώσεις), που προέρχεται από τρίτους.

Η καθαρή περιουσία δείχνει την οικονομική επιφάνεια της γεωργικής επιχείρησης και συνιστά κριτήριο για την προσέλκυση ξένου κεφαλαίου, μέσω πιστώσεων, δανεισμού κτλ. Στην ουσία είναι τα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης, τα οποία αποτελούνται από τα κεφάλαια των μετόχων (μετοχικά κεφάλαια) και το αποθεματικό, δηλαδή το μέρος των κερδών που επενδύεται στην επιχείρηση.

Γεωργική Εκτιμητική

- ✓ Η αποτίμηση (εκτίμηση) της αξίας των περιουσιακών στοιχείων της γεωργικής επιχείρησης
- ✓ Είναι συνδεδεμένη με τη γεωργική λογιστική , αφού συμβάλλει στον καθορισμό της πραγματικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων των γεωργικών επιχειρήσεων

Βασικές δυσχέρειες της Γεωργικής Εκτιμητικής

- ✓ Η έλλειψη αυστηρά αντικειμενικών κριτηρίων
- ✓ Η υποκειμενική στάση του κάθε εκτιμητή
- ✓ Η αστάθεια του εξωτερικού οικονομικού περιβάλλοντος της επιχείρησης
- ✓ Η ύπαρξη μεθόδων εκτίμησης που δεν είναι καθολικής αποδοχής

Μέθοδοι Γεωργικής Εκτιμητικής

- ✓ Η μέθοδος του κόστους κατασκευής ή αντικατάστασης
- ✓ Η μέθοδος της τρέχουσας τιμής αγοράς & πώλησης (θεωρείται η πλέον αντικειμενική & διαδεδομένη μέθοδος)
- ✓ Η μέθοδος κεφαλαιοποίησης της προσόδου

Μέθοδοι Γεωργικής Λογιστικής

✓ **Απλογραφική μέθοδος**

- ο Αφορά το σύνολο του οικονομικού αποτελέσματος της επιχείρησης
- ο Διαπιστώνεται μεταξύ δύο απογραφών
- ο Αρμόζει στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις οικογενειακής μορφής
- ο Είναι ατελής μορφή τήρησης λογιστικών στοιχείων
- ο Δεν παρακολουθούνται οι μεταβολές των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης & η κίνηση των περισσότερων λογαριασμών

✓ **Διπλογραφική μέθοδος**

- ο Σε κάθε συναλλαγή ενεργοποιούνται δύο τουλάχιστον λογαριασμοί , με ισόποσες ταυτόχρονες εγγραφές , μία ως χρέωση & μία ως πίστωση (αυτός που λαμβάνει χρεώνεται & αυτός που δίνει πιστώνεται)
- ο Παράδειγμα : Ένα τυροκομείο πουλάει 100 kg ημίσκληρο τυρί με 7 € / kg => ο λογαριασμός « Ταμείο » πιστώνεται με 700 € & ο λογαριασμός « Ημίσκληρο Τυρί » χρεώνεται με 700 €
- ο Όλοι οι λογαριασμοί ενημερώνονται & παρακολουθούνται συνεχώς , καθ' όλη τη λογιστική χρήση
- ο Το οικονομικό αποτέλεσμα διαπιστώνεται για κάθε κλάδο ξεχωριστά & όχι μόνο για το σύνολο της επιχείρησης
- ο Ολοκληρωμένη λογιστικά μέθοδος
- ο Κατάλληλη για όλες τις γεωργικές επιχειρήσεις
- ο Βασικό πλεονέκτημα ότι οι λογαριασμοί υποδιαίρονται απεριόριστα , δίνοντας δυνατότητα οικονομικής ανάλυσης σε εξαιρετικό βαθμό (τόσο σε επίπεδο εσόδων , όσο & σε επίπεδο εξόδων της επιχείρησης)
- ο Χρησιμοποιείται στην Ελλάδα , στις περισσότερες επιχειρήσεις
- ο Η περισσότερο εξελιγμένη μέθοδος τήρησης λογαριασμών

✓ **Βελτιωμένη απλογραφική**

- ο Στηρίζεται στη μέθοδο της απλογραφίας
- ο Βελτιωμένη , διότι δίνει εικόνα εσόδων για κάθε κλάδο ξεχωριστά (& όχι μόνο σύνολο εσόδων της επιχείρησης)
- ο Μεθοδολογικά βρίσκεται μεταξύ απλογραφίας & διπλογραφίας
- ο Δεν μπορεί να υπολογίσει το καθαρό οικονομικό αποτέλεσμα για κάθε κλάδο ξεχωριστά , διότι αδυνατεί να καταγράψει τα έξοδα για κάθε μεμονωμένο κλάδο της επιχείρησης (παρά μόνο τα έξοδα της επιχείρησης στο σύνολό της)

Λογιστικά Βιβλία

- ✓ Βιβλίο Απογραφής
- ✓ Ημερολόγιο
- ✓ Καθολικό
- ✓ Βιβλίο Αποθήκης
- ✓ Βιβλίο Ταμείου

Βιβλίο Απογραφής

Περιουσιακά Στοιχεία	Αξία (σε ευρώ)
Έδαφος	146.700
Έγχειρες βελτιώσεις	8.800
Γεωργικές οικοδομές	23.500
Μόνιμες φυτείες (χωρίς αξία εδάφους)	14.700
Ζώα	20.500
Μηχανήματα και εργαλεία	58.700
Προμήθειες και προϊόντα	4.400
Έπιπλα και είδη γραφείου	1.500
Διαθέσιμο κεφάλαιο	5.900
Οφειλέτες	2.800
Πιστωτές	4.500

Ημερολόγιο

Ημερομηνία	Είδος δοσοληψίας	Σελίδα Καθολικού	Χρέωση	Πίστωση
10/1/2004	Ταμείο	1	90	
	Πώληση 100 κιλά γάλα X 0,90 ευρώ/κιλό			
	Πρόβατα	5		90
12/1/2004	Πρόβατα	5	30	
	Αγορά 200 κιλά κριθάρι X 0,15 ευρώ/κιλό			
	Ταμείο	1		30

Έτσι, σε κάθε εγγραφή στο Ημερολόγιο, αναγράφονται το είδος της δοσοληψίας, η ποσότητα, η τιμή μονάδας και η συνολική αξία

Εξάλλου, το Ημερολόγιο διασυνδέεται λογιστικά και με τις καταχωρήσεις που γίνονται στα άλλα τηρούμενα λογιστικά βιβλία, δηλαδή το Καθολικό, την Αποθήκη και το Ταμείο.

Καθολικό

Ταμείο							
	Χρέωση						Πίστωση
Ημερο- μηνία	Πιστούμενος λογαριασμός	Σελίδα	Χρεούμενο ποσό	Ημερο- μηνία	Χρεούμενος λογαριασμός	Σελίδα	Πιστούμενο Ποσό
10/1/2004	Πρόβατα	1	90	12/1/2004	Πρόβατα	1	30

Πρόβατα							
	Χρέωση						Πίστωση
Ημερο- μηνία	Πιστούμενος λογαριασμός	Σελίδα	Χρεούμενο	Ημερο- μηνία	Χρεούμενος λογαριασμός	Σελίδα	Πιστούμενο Ποσό
12/1/2004	Ταμείο	1	30	10/1/2004	Ταμείο	1	90

168

Οικονομική απεικόνιση της επιχείρησης - Ισοηγοισμός

Επισημαίνεται ότι το Καθολικό είναι το σημαντικότερο χρησιμοποιούμενο λογιστικό βιβλίο, αφού τα στοιχεία που εγγράφονται σ' αυτό επιτρέπουν όχι μόνο τη λεπτομερή οικονομική ανάλυση των κλάδων εκμετάλλευσης, καθώς και τις μεταβολές των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, αλλά και τον υπολογισμό του οικονομικού αποτελέσματος (Εικόνα 6.8).

Βιβλίο Αποθήκης

Εισαγωγή			Εξαγωγή		
Ημερομηνία	Προέλευση	Ποσότητα (κιλά ή μονάδες)	Ημερομηνία	Λογαριασμός	Ποσότητα (κιλά ή μονάδες)
1/1/2004	Απογραφή	600	5/1/2004	Αγελάδες	400
7/1/2004	Αγορά	100	8/1/2004	Πρόβατα	200
				Υπόλοιπο	
12/1/2004	Αγορά	200	31/1/2004	αποθήκης	300
31/1/2004	Σύνολο	900	31/1/2004	Σύνολο	900

Βιβλίο Ταμείου

Εισπράξεις			Πληρωμές		
Ημερομηνία	Προέλευση	Ποσό	Ημερομηνία	Προορισμός	Ποσό
10/1/2004	Πρόβατα	90	12/1/2004	Πρόβατα	30
6/1/2004	ΑΤΕ Α.Ε.	300	5/1/2004	Αγελάδες	150

Ισολογισμός

- ✓ Στιγμαία « ακτινογραφία » της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης
- ✓ Εμφανίζονται τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης , σε είδος & χρηματική αξία , καθώς & οι πηγές χρηματοδότησής της σε ορισμένη χρονική στιγμή
- ✓ Μοιάζει με την απογραφή
- ✓ Διαφέρει στο ότι έχει συνοπτική μορφή & οι καταχωρήσεις αφορούν κατηγορία περιουσιακών στοιχείων & αξία , ενώ η απογραφή περιλαμβάνει αναλυτική αναφορά τους όχι μόνο κατά κατηγορία & αξία , αλλά & κατά ποιότητα & ποσότητα
- ✓ Απεικονίζεται ως « Τ » , όπου στα αριστερά εμφανίζεται συνοπτικά το Ενεργητικό της επιχείρησης (η αξία σε € όλων των κεφαλαιουχικών υλικών της επιχείρησης) & δεξιά το Παθητικό της επιχείρησης (τα κεφάλαια που έχουν συνεισφέρει οι μέτοχοι της επιχείρησης – μετοχικό κεφάλαιο & οι υποχρεώσεις της)
- ✓ Δείχνει την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης σε ορισμένη χρονική στιγμή (συνήθως στη λήξη της λογιστικής χρήσης)

Υπόδειγμα Ισολογισμού

**Πίνακας 6.10: Υπόδειγμα ισολογισμού γεωργικής επιχείρησης
31 Δεκεμβρίου 2003
(ποσά σε ευρώ)**

Ενεργητικό		Παθητικό	
Έδαφος	186.900	<u>Ίδια κεφάλαια</u>	
		(Καθαρή Περιουσία)	
Έγχειρες βελτιώσεις	22.050	Μετοχικό κεφάλαιο και Αποθεματικό	291.150
Γεωργικές κατασκευές	60.000	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων (Καθαρή Περιουσία)	291.150
Μόνιμες φυτείες (χωρίς αξία εδάφους)	21.900		
Ζώα παραγωγής	10.800	<u>Υποχρεώσεις</u>	
Μηχανήματα και εργαλεία	12.000	Μακροπρόθεσμο δάνειο	15.000
Αποθέματα πρώτων υλών και προϊόντων	15.300	Βραχυπρόθεσμο Δάνειο	3.000
Πιστώσεις σε πελάτες	20.100	Πιστωτές	42.900
Χρήματα	3.000	Σύνολο Υποχρεώσεων	60.90
Σύνολο Ενεργητικού	352.050	Σύνολο Παθητικού	352.050

Διάκριση Ισολογισμού

- ✓ Θετικός
 - ο Ενεργητικό > Υποχρεώσεις
 - ο Ενεργητικό – Υποχρεώσεις > 0
 - ο Καθαρή Περιουσία (Ίδια Κεφάλαια) > 0
 - ο Η επιχείρηση είναι αξιόχρηη
- ✓ Ουδέτερος
 - ο Ενεργητικό = Υποχρεώσεις
 - ο Καθαρή Περιουσία (Ίδια Κεφάλαια) = 0
- ✓ Αρνητικός
 - ο Ενεργητικό < Υποχρεώσεις
 - ο Καθαρή Περιουσία (Ίδια Κεφάλαια) < 0
 - ο Η επιχείρηση είναι αναξιόχρηη
- ✓ Αρχικός
 - ο Γίνεται στην αρχή της επιχειρηματικής δραστηριότητας
 - ο Παρουσιάζει το σύνολο των διαθέσιμων περιουσιακών στοιχείων της γεωργικής επιχείρησης
 - ο Χρησιμοποιείται ως σημείο αναφοράς
- ✓ Ετήσιος
 - ο Συντάσσεται στο τέλος κάθε λογιστικής χρήσης
 - ο Έχει σκοπό να διευκολύνει τον υπολογισμό του οικονομικού αποτελέσματος της γεωργικής επιχείρησης

Οι δύο (2) τελευταίοι αφορούν το χρόνο σύνταξης του ισολογισμού & τον επιδιωκόμενο σκοπό

Αποτελέσματα χρήσης

Τα αποτελέσματα χρήσης αναφέρονται στο **μικτό κέρδος** (πωλήσεις μείον το μεταβλητό κόστος των προϊόντων που παρήχθησαν και πουλήθηκαν, άρα δεν αποθεματοποιήθηκαν) και στα **καθαρά κέρδη** (ή τις ζημιές) της γεωργικής επιχείρησης (μικτό κέρδος μείον γενικές δαπάνες διοίκησης, όπως δαπάνες για διοικητικό προσωπικό, δηλαδή υπαλλήλους λογιστηρίου, φύλακες, συντηρητές κτλ., μείον αμοιβές εταίρων και μείον αποσβέσεις) για συγκεκριμένο οικονομικό έτος (λογιστική χρήση). Ακολουθεί σχετικό παράδειγμα (Πίνακας 6.11).

**Πίνακας 6.11: Αποτελέσματα χρήσης
έτους 2003
(ποσά σε χιλιάδες ευρώ)**

Πωλήσεις	150,00
- Κόστος πωληθέντων	-121,75
Μικτό κέρδος	28,25
- Δαπάνες διοίκησης	-21,80
Καθαρά κέρδη (ζημιές)	6,45